

Ispesyal nga Isyu **Lingkawas**

Gimantala sa Partido Komunista sa Pilipinas-ASMin

Tuig XXI-1

Enero 2021

SIAK SA GOBYERNO SA AMERIKA NAGLUTAW NA

Nakurat ang tibuok kalibutan niadtong Enero 6, 2021 (petsa sa USA) sa dihang gisulong sa liboang mga Amerikano ang US Capitol samtang nagtapok ang mga Senador ug Kongresista aron sertipikahan ang pagdaug ni Joe Biden sa eleksyon sa Estados Unidos. Nagkaguliyang ang kapulisan nga gwardya sa US Capitol tungod kay gamay ra sila ikompara sa gidaghanon sa mga nanulong nga panatikong tigsuporta ni Trump gikan sa lainlaing mga estado (states) sa Amerika nga gilangkoban sa mga *white supremacists*¹ ug giingong *racial extremists*². Namuak sa mga bintana, nangguba og pultahan, namunal ug nangulata sa mga gwardya ang nanulong. Ang uban mga armado ug nagdala og mga ginamang bomba. Dunay mga nagdala og panggapos ug nagsinggit nga bitayon ang bise-Presidente nga si Mike Pence tungod kay gideklara niya ang kadaugan ni Biden. Nasulod ang ganghaan tapukanan sa mga senador ug kongresista. Hapit nila maabti ang mga senador, kongresista ug ang bise-presidente sa US nga dalidaling gipaikyay. Gisulod ug gilimas usab ang opisina sa *Speaker of the House* nga si Nancy Pelosi nga lider sa Democrats nga kontra sa pulitika ni Trump ug sa iyang Partido pulitikal nga Republican. Subay sa taho, giplanohan nga gaposon usab si Pelosi ug ubang mga democrats kay kuno nanglimbong ug nagpakaylap sa sosyalismo. Lima (5) ang natala nga namatay sa maong panghitabo apil na ang usa ka pulis/gwardya.

Gihimo ang pagpanulong human nisulti si Presidente Trump sa rally atubang sa White House nga adtoon ang Capitol Hill aron pugngan ang pagkawat sa eleksyon. Matud ni Trump, “Makig-away gyud ta. Kay kung dili ta makig-away, walay nay inyong nasud (*We fight like hell. And if you don't fight like hell, you're not going to have a country anymore*)”.

Pagka-ugma Enero 7, gisertipikahan ang pagdaug ni Biden sa eleksyon ug sa mosunod nga mga adlaw dunay mga nadakpan na sa mga nanulong. Dunay mga pulitikong Republicans nga nagsuporta kang Trump ug nagsugnod sa maong pagpanulong ang giplanohang imbestigahan. Niadtong Enero 20, gihimo ang inagurasyon ni Joe Biden pagkapresidente ug ni Kamala Harris nga bise-presidente. Wala motambong si Donald Trump sa maong inagurasyon.

Ang maong panghitabo gitawag sa ubang mga pulitiko nga insureksyon o *coup d'etat*. Ang mga lider sa ubang nasud nagkondena sa panghitabo samtang ang uban gitigaw ang Amerika tungod kay walay kalainan na kuno kini sa atrasadong mga nasud. Maora na kuno og “*banana republic*” ang Amerika o dili estable nga nasud tungod kay dili na kasaligan ang mga proseso niini sa panggamhanan. Bisan kung presidente na sa US si Joe Biden, nagpabilin ang mga tigsuporta ni Trump ug sa iyang pulitika ug gitan-aw nga magpadayon pa ang susamang mga kagubot sa US.

Ang maong pagpanulong nagpakita sa tataw nga dakung pagkasiak sa gobyerno sa “lambo” ug “gamhanan” nga nasud nga simbolo sa kapitalismo ug “demokrasya” nga mao ang Estados Unidos o Amerika.

Nagkahagsa ang ekonomiya sa US ug nagkaubos ang istandard sa kinabuhi sa nagkadaghang katawhan niini busa nagkakusog ang demanda alang sa trabaho, makatarunganong suhulan ug katilingbanong serbisyo. Ang duha ka nag-unang Partido pulitikal sa US ang Democratic Party ug Republican Party managkalahi ang baruganan mahitungod niini apil na sa ubang mga isyu. Pananglitan sa serbisyon panglawas, giduso sa democrats nga mohatag og *medical insurance* ang gobyerno ug dili pasagdan nga mopalit ang katawhan sa mga pribadong kompanya nga maoy gusto ipadayon sa republicans. Sa hisgutanang tawhanong katungod, gibatukan sa democrats ang *racial discrimination*⁴ ilabina batok sa mga itom ug Latino⁵, sa kababayen-an ug sa LGBTQ+⁶; samtang konserbatibo ang mga republicans ug daghan sa iyang mga lider ug mga membro ang mga *racists*⁷, *misogynists*⁸ ug dunay kalambigitan sa *white supremacists* ug *racial extremists* nga nikusog sa administrasyon ni Trump. Apan pareho ang baruganan nila sa pagpanakop, pag-apil apil sa pagpadagan sa ubang nasud ug pagpapel isip internasyunal nga pulis aron ipakaylap ang gahum niini sa tibuok kalibutan sa kabulahanan sa mga negosyo sa US.

Kini nga kaguliyang ug pagkasiak sa gobyerno sa US gitukmod sa nagkakaylap nga kalisod sa mayoryang Amerikano tungod sa nagkakaylap nga kawalay trabaho, ubos nga suhulan ug kapakyas sa gobyerno nga hatagan og maayong katilingbanong serbisyo ang katawhan apil na ang pag-atubang niini sa pandemyang Covid 19.

Tinuod nga ang US ang pinakadakung ekonomiya ug anaa sa iya ang kadaghanan sa pinakadagkung negosyo ug pinakaadunahan nga mga tawo sa kalibutan, apan nagkaubos usab ang istandard sa kinabuhi sa mayorya sa katawhan niini. Ang mga bilyonaryo nagpahimulos sa kusog pamuo, dili lang sa katawhan sa mga nasud nga gigikanan sa mga hilaw nga materyales ug gigamaan sa iyang mga produkto, kundili sa mismong mga Amerikano. Nakaangkon sila sa dagkung ginansya tungod kay ang ilang minilyong mga trahante gilansang sa ubos nga suhulan.

Matud pa nga wala na ang giingong “*American dream*” diin gipangandoy sa daghan ang makaadto sa Amerika tungod kay didto dunay oportunidad nga moarang-arang ang

kinabuhi kay daghan ang higayon nga maka-eskwela, maka-trabaho ug moangat ang kinabuhi ug pangita. Nag-inilugay na sa katrabahoan ang mga Amerikano ug gitan-aw sa mga puti nga giilogan sila sa mga minoritya nga mao ang mga itom, Latino ug Asyano mao nga nagkakusog ang kasuko batok kanila. Tungod usab sa kawalay trabaho daghang mga minoritya ang nag-ilaid sa kalisod ug wala maka-eskwela mao nga naggrabe ang diskriminasyon nga sila mga kriminal. Tungod sa kapit-os nagkakusog ang pagdemanda sa katawhan sa gobyerno sa ilang mga katungod ug ang tubag sa gobyerno mao ang brutal nga pagpanumpo. Ang pasismo sa estado batok sa mga minoritya nagpaulbo sa protesta ilabina batok sa bangis nga pagpanumpo ug diskriminasyon. Sa laing bahin nahataga'g kaisog usab ang mga Amerikanong gipasangil ang kalisod sa pagdagsang sa mga langyaw ug naglunsad usab kini og mga kalihukang miatake sa mga nagdemanda sa ilang mga katungod. Kadaghanan niini mga Amerikanong armado ug sama sa pwersang pang-estado sa US nga mga bangis. Ang resulta, nitumaw ang mga grabeng panaglahi sa mga pulitiko sa panglantaw ug pamaagi sa pagpadagan ug mga baruganan sa gobyernong US.

Sa Disyembre 2020 nga eleksyon nidaug ang Democrats pagka-presidente ug bise-presidente ug sila na ang nagkontrol sa kongreso ug senado. Apan ang kadaugan ni Biden ug Democrats dili makapahunong sa kagubot sa US tungod kay dili na mapugngan ang pagkahagsa sa iyang ekonomiya. Pahupayon lamang niini ang kasuko sa mayoryang katawhan sa ilang panggamhanan. Ang nagpatigbabaw karon sa gobyerno matawag nga mga "liberal" nga dunay paglantaw sa tawhanong katungod ug katilingbanong serbisyo. Apan magpabilin ang palisiya sa ekonomiyang kapitalista nga dili magpahunong sa pagpahimulos sa kusog pamuo alang sa ginansya ug pagpanumpo sa katawhang magdemanda sa ilang mga katungod.

Sa internasyunal nga langkob, ipadayon sa US ang iyang pagkontrol sa mga kanasuran pinaagi sa pagsuporta sa mga gobyerno nga makapasayon sa pagsulod o pagpadayon sa pagpahimulos sa kusog pamuo ug hilaw nga materyales sa benepisyo sa mga negosyo sa US. Kini lamang ang nakita nilang pamaagi aron mapabilin ang gahum sa US. Mapugos lamang kini nga putlon ang mga ayudang militar sa mga nasud nga anaa ang iyang mga negosyo o pabor alang sa ilang pagkontrol sa kalibutan kung panukton usab kini sa mga krimen ug kalapasan sa tawhanong katungod nga gihimo sa maong mga panggobyerno.

Angayang subayon ang epekto sa pag-usab sa liderato sa US ug ang mamahimong baruganan niini sa Tsina. Gitan-aw nga kaaway sa ekonomiya ug kontrol sa kanasuran ang Tsina sa US ubos ni Trump ug naningkamot kini nga pugngan ang pagkaylap sa impluwensya sa Tsina sa hisgutang ekonomiya ug pulitika sa kalibutan. Ang Tsina ang padrino ni Duterte diin ubos sa rehimen niini gitugutan ang pagmontar sa mga military nga base sa West Philippine Sea nga gikasuko sa US.

Nota:

- 1. White supremacist – nagtuo nga superyor o hawod/pinakamaayo sa tanan bahin ang puti nga kaliwatan itandi sa dili mga puti nga kaliwat/tribu/nasyonalidad sa kalibutan. Ilang gitamay ang mga dili-puti nga kaliwat. Apan kini nga pagtuo napamatud-an na sa syensya nga dili tinuod nga superyor ang dugo/kaliwat sa mga puti tungod kay usa ra ka kaliwatan ang gigikanan sa tawo sa tibuok kalibutan ug gikan kini sa usa lang ka lugar sa Africa, ug dili sila mga puti. Nahimong puti ang pamanit sa mga tawo nga nakaabot sa Uropa ug Amerika gikan sa Africa, human sa 5,000 ka tuig nga nagpuyo sila sa tugnaw kaayo nga lugar og dakung bahin sa ilang pagkaon ang karne sa mga hayop. Usa ra ang kaliwatan sa tawo ug nalahi na lang ang mga kolor sa panit niini.*
- 2. Racial extremists – mga tawo nga mohimo og mga lakang nga wala gidawat sa kadaghanan aron lamang dominahon ang ubang kaliwatan.*
- 3. Banana republic – gubot o dili estable nga nasud nga gikontrol sa nanagharing hut-ong nga mga negosyante, pulitiko ug militar. Gipadagan ang nasud nga sama sa pribadong negosyo diin ang pagpahimulos sa kusog pamuo ug mga rekurso ang tinubdan sa dakung ginansya sa nagharing hut-ong. Ang ekonomiya niini nag-unang alang sa pag-eksport og mga produkto gikan sa dagkung plantasyon sama sa saging ug uban pa. Ang paghuthot sa dinagkung ginansya gipasayon sa panagkunsabuhay sa estado ug gipaboran niining mga monopolyo.*
- 4. Racial discrimination – grabeng pagpihig o pagtamay sa usa ka tribo/kaliwatan nga dili-puti, ilabina sa mga kaliwat nga mga itom ang kolor sa panit.*
- 5. Latino – mga tawo nga anaa sa Amerika nga natawo o ang kaliwat naggikan sa Portuguese Latin Amerika nga mga nasud sama sa Brazil, Colombia, Venezuela, Cuba, Puerto Rico ug daghan pang nasud.*
- 6. LGBTQ+ - kasarian nga naglangkob sa Lesbian (magkagusto sa isig ka babaye); Gay (magkagusto sa isig-ka-lalaki); Bisexual (magkagusto pareho sa babaye ug lalaki); Transgender (gikinabuhi ang iyang pag-ila sa kasarian o gender identity kaysa pisikal nga lawas (anatomy). Pananglitan: natawo nga lalaki apan alang sa iya babaye siya ug nanimuyo siya isip usa ka babaye); Queer (naglangkob sa tanan nagkalainlaing sekswal nga oryentasyon sama sa lesbian, gay, bisexual ug uban pa); + (ubang pang matang sa pag-ila sa kasarian ug oryentasyon sa kasarian).*
- 7. Racist – tawo nga nagpihig o suko sa iyang tan-aw mas ubos nga kaliwatan, kasagaran batok sa minorya o grupo.*
- 8. Misogynist – nagpihig o nagtamay sa kababayen-an.*